

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Božično darilo.

Vesele praznike želimo vsem našim čitateljem in somišljenikom. Obenem pa smo letos v prijetnem položaju, da poročamo tudi lahko o lepem božičnem darilu, ki so ga priborili kmečkemu ljudstvu naši poslanci na Dunaju.

Slovenski klub je imel v državni zbornici dva nujna predloga, ki bi morala priti takoj po vladnih predlogih o začasnem proračunu, o priklopi Bosne in o pooblastilnem zakonu za sklepanje trgovinskih pogodb (predvsem s Srbijo) v razpravo. Stavl je oba predloga v imenu svojih tovarišev naš štajerski poslanec dr. Korošec.

Eden predlog se je nanašal na pomanjkanje krme, drugi predlog na nemire v Ptuj, Mariboru in Celju.

Takoj za tema dvema nujnima predlogoma se je nahajal nujni predlog socialdemokratov o ljudskem zavarovanju. Socialdemokratom je bilo mnogo do tega, da pride njihov predlog še pred božičnimi prazniki v splošno razpravo. Pogajati so se začeli z vlado in s strankami, da se jim to omogoči.

Vsled tega so prišli tudi naši poslanci v krog pogajanj in s svojima nujnima predlogoma so imeli hipno ključ do mirnega razvozljanja parlamentarnega položaja v rokah. Pogajanja z vlado so pokazala, da vlada zaradi pomanjkanja krme ne bo več odlašala s prepotrebno podporno akcijo, tudi če se tozadevni nujni predlog odtegne. Poslanci Slovenske kmečke zveze so v tem oziru govorili z voditeljema poljedelskega in finančnega ministrstva, osobito pa so pogajanja z ministrskim predsednikom pokazala, da lahko brez strahu za stvar odstopijo od svojega nujnega predloga.

Obenem so bili naši poslanci že od vsega začetka tako previdni, da so s tovarišem Roškarjem vložili nujni predlog zaradi pomanjkanja krme, ki je prišel v odsek za podpore. Sedaj so se v pogajanju s socialdemokrati zagotovili, da pride ta nujni predlog še pred božičnimi prazniki v razpravo in da dobi Roškar besedo, v kateri opiše bedo spodnještajerskih živinorejcev.

Z ozirom na vse to, je dovolil Slovenski klub svojemu članu dr. Korošcu, da odtegne svoj prvi nujni predlog. In res, razprava zaradi podpor se je vršila. Roškar je dobil besedo, njegovi predlogi so se sprejeli kakor tudi predlog dr. Benkoviča, ki zahteva

odpomoči zaradi pomanjkanja živil v Benkovičevem in Koroševem volilnem okraju.

Vendar je še stal eden nujni predlog dr. Korošca na poti predlogu o socialnem zavarovanju, namreč zaradi znanih nemirov. Ta predlog bi se obravnaval skupno z enakimi predlogi slovenskih, čeških in nemških poslancev. Nekateri slovenski in češki predlagatelji so želeli, da pred božičnimi prazniki ne pride v razpravo. Predsednik zbornice se je izjavil, da tudi ne bo dal o njem pred prazniki razpravljati, in da bo prekinil pred njim razpravo.

Na drugi strani so bili socialdemokrati voljni, da pripustijo nujno razpravo o melioracijskem zakonu, ki je tako dalekosežne važnosti za kmečki stan, ako dr. Korošec zapostavi svoj drugi nujni predlog. Ko so bila pogajanja v tem oziru do zadnje pičice gotova, je odtegnil dr. Korošec svoj nujni predlog zaradi nemirov, tako da je bila pot do predlogov o ljudskem zavarovanju prazna. Vkljub temu pride dr. Korošev predlog še v razpravo, ker ga je takoj zopet stavlil. Seveda ima predlog sedaj drugo mesto.

Socialdemokrati so opustili svoje nasprotstvo proti melioracijskem zakonu, zakon se je sklenil in kmetje dobijo odslej vsako leto

4 milijone kron

več denarja v svrhu melioracije svojega gospodarstva. Melioracije so vsa gospodarska dela, ki služijo v povzdigo kmečkega pridelovanja n. pr. naprave proti plazovom, povodnjem, naprave vzornih hlevov i. t. d.

Lepo darilo za božič nam prinašajo naši državni poslanci domov. Darilo bo kmečkemu ljudstvu v korist, in zato se ga z našim ljudstvom vred iskreno in odkritosrčno veselimo.

Politični ogled.

— Državni zbor je dne 19. t. m. deloval pozno v noč ter potem šel na počitnice, ki bodo trajale do 19. januarja. Medtem časom dobimo bržkone novo ministristvo, ki bo je sestavljen sedanji ministrski predsednik baron Bienerth iz vrst poslancev. Ni izključeno, da pride takrat tudi kak jugoslovanski minister v postev.

— Za kmečko ljudstvo. O pridobitvah naših državnih poslancev za kmečko ljudstvo poročamo v uvodnem članku. O tej stvari piše ljubljanski „Slove-

nec“: Socialni demokrati se silno boje svojih volilcev, ki že začenjajo izprevideti, kako brezvestno socialdemokratski poslanci zavlačujejo predlogo o starostnem zavarovanju. Ker se je že glasovalo za prvo branje, ne morejo več z lepa nazaj. Zelo bi radi, da bi se prvo branje izvršilo že pred Božičem in vladna predloga odkazala odseku. Temu pa sta na poti dva nujna predloga dr. Korošca, ki ki morala priti prej v razpravo. Dr. Korošec je v sporazumu s „Slovenskim klubom“ dal prednost socialnemu zavarovanju, da ne bi se tako važna predloga le za najkrajši čas zavlekla. Vsi priznavajo, da gre za sluzga „Slovenskega kluba“ in dr. Korošcu, ki je popravil socialdemokratsko napako, kolikor se je dalo. Dr. Korošec je pri tej priliki dosegel od socialnih demokratov neko za kmečki stan zelo važno zagotovilo. Socialni demokrati se namreč ne bodo upirali, da pride vladna predloga o melioracijskem zakonu nujnim potom v zbornici še pred prazniki v razpravo. Na ta način dobe kmetje za prihodnje leto štiri milijone kron več v melioracijske namene. Vrh tega dobijo govornika „Slovenskega kluba“, dr. Korošec in Grafenauer priliko, da v razpravi o socialnem zavarovanju natančno opišeta žalostne razmere kmečkega stanu, zlasti radi suše in uim. Vsled pametne politike „Slovenskega kluba“ pride socialno zavarovanje v odsek, reši se melioracijska predloga, ki je zlasti za naše vodovode nepopisne važnosti in vrh tega se naše kmečke razmere spravijo v razgovor.

— Pooblastilni zakon, s katerim se dovoljuje vladi, da podaljša sedanje trgovinske pogodbe s sosednimi državami za tri mesece, je državna zbornica dne 19. t. m. sprejela z dvotretjinsko večino. Naši poslanci dr. Benkovič, dr. Korošec, Pišek, Roškar so glasovali proti pooblastilnemu zakonu, čeprav je vlada pretila, da si ga sicer sama dovoli s točko 14. naše ustave. Na podlagi tega zakona bi si dovolila vlada pooblastilni zakon za celo leto ter bi bilo v njem tudi zadržano, da se smejo začasno skleniti celo nove trgovinske pogodbe.

— Nova zveza strank se je ustanovila v državnem zboru. Slovincem in Hrvatom so se pridružili katoliško-narodni Čehi in pa Starorusini. S tem je katoliški življenj v zvezi v taki premoči, da bi slovenski liberalizem, četudi bi imel na Dunaju sposobnejše zastopnike, ničesar ne mogel opraviti. V državnem zboru je obudila ta nova zveza veliko pozornost in obeno je mnenje, da se bo na njo moralo ozirati tudi pri prihodnji sestavi novega ministristva.

PODLISTEK.

Božič v tujini.

I.

Po mestu Zemunu so žarele električne luči. Z dr. Mirkom Miloševićem sva se sprehajala po donavskem obrežju. Bila je lepa, topla, južna noč. Nebo je bilo prevlečeno z lahкими oblaki, tu in tam pa so lesketale in migljale zvezde. Na drugi strani Donave so se dvigale na nizkih bregovih palače in koče srbske prestolice. Po ulicah so zažgali električno luč. Zdela se mi je, kakor da sem doma in da gledam, kako se zažiga po hribovskih kres za kresom, eden lepši in pa svetlejši od drugega. In če sem uprl pogled v globoko Donavo, sem videl v vodi luči, kakor da so jih prižgale vodne vile na dnu reke v palači povodnega moža.

„Ti opevaš električno luč, kaj ne, brate“, me zbadljivo nagovori prijatelj, videč, da sem se zatopil v krasoto Belega grada, ki tako divno leži ob Donavi kakor Napoli ob morju.

Ta moj prijatelj! Bil je odkritosrčen, dober, vse bi mi bil storil, vse sem mu smel zaupati, molčati je znal kakor grob. Prijateljstvo mu ni bila prazna beseda; pokazal je svojo ljubezen v dejanju. Rad sem ga imel kakor pravega rodnega brata. Samo da ne bi bil tako prozajčen! Kedar sem jaz sanjaril o lepoti večera, o šumljanju donavskih in savskih valov, ko sem mu vneto pripovedoval o bodoči moči in slavi slovanskih narodov, — me je prekinil s popolnoma vsakdanjo, neprikladno opazko, in bil sem jezen, srdit na njega. Ali, ko je prijatelj videl, da me je užalil, me je potrepal z roko ob rami in se glasno in

zvonko zasmeljal s tistim odkritosrčnim smehom, v katerem ni zasmehovanja, ne preziranja in ne hinavstva.

„Le hud ne bodi, prijatelj! Veš, pesnik in prozajik se kaj dobro vjemata. Če pesnik sili previsoko pod oblake, ga prozajik prime lepo za roke, pa ga povede doli na navadna zemeljska tla. Če se pa prozajičen človek hoče pregloboko pogrezniti v navadno zemsko blato, mu pa spet pesnik posodi krila, da ga dvignejo v višave.“

Tako je modroval moj doktor, in jaz sem se potolažil, vedoč, da misli pošteno.

„Kje pa misliš božičevati“, me vpraša iznenada prijatelj.

„V svoji tihi sobici, — kje drugje“, mu odgovorim.

„Tisto pa ne, brate! Ti prideš k meni, pa boš gledal, kako bo moj Mirkec skakal okoli božičnega drevesca. In čaja nama skuha moja ženka. Menda te ne bo vse to dolgočasilo?“

„Prav rad sprejemem tvoje povabilo, hvala ti! Rad bi zopet enkrat gledal smrečico, kako žari v neštevilnih lučicah, rad bi zopet enkrat postal dete, ki steza svoje rokice po Jezuškovih darovih, obešenih po smrečjih vejicah“ —

— „in izpil čašo močnega čaja z jamajka-rom“, me prekine prozajični tovariš.

„Niti takih užikov se ne bom branil.“

II.

Bila je južna noč, topla kakor spomladi. V tukajšnjih krajih je včasih okoli božiča tako mehko vreme, da sedijo ljudje pred hišo in uživajo prijetno, blagodejno toploto. Zato pa proti Veliki noči zaplešejo

snežinke, in še v maju pada tako hladen dež, da pordeče roke, držeče dežnik.

Z doktorjem sva slonela na oknu v njegovi pisalni sobi. Kar naju pokliče gospa, veleča nama, naj se potrudiva v jedilno sobo.

„Pri meni najdeš vse po starem hrvatskem običaju“, mi reče prijatelj. „Hočem, da se še vedno spominjam, kako je bilo na sveti večer v rojstveni seljaški hiši.“

Ko vstopiva, se prepričam, da je govoril resnico. Po sobi je bila razstlana slama v spomin na to, da je Zvečičar počival na slami. Tudi na mizi je bila razstlana slama v obliki križa. Črez križ pa je bil pogrnen krasen namizni prt. Na sredi mize je stal krožnik, na sredi krožnika čaša, v čaši pa so bile tri tanke sveče, spletene v eno, ki se je pa na vrhu delila zopet v tri svečice. Te tri svečice značijo presv. Trojico. Okolu in okolu sveč pa so poganjale iz žitnih zrn zelene bilke. Ta zrna denejo na krožnik na dan sv. Katarine ali pa sv. Barbare, zalivajo s toplo vodo in puste, da poženejo iz njih zelene bilke.

Razun tega je bilo na mizi medene rakije, krožnik z medom in v njem narezani koščeki belega luka (bele čebule), hrena in jabolk, in okrogli, krasno spleteni božični kolač, vrh kolača pa lepo in veliko jabolko.

Ko je zazvonilo angelsko češčenje, se je doktor prekrižal, molil, in jaz in gospa in dekla smo molili za njim. Potem je vzel hišni gospodar kadila in je okadil celo hišo. Mi smo ga spremljali iz sobe v sobo, v kuhinjo in v klet.

Ko se vrnemo, sedemo za mizo, gospodar vzame požirek rakije in da ostalim po vrsti. Potem zaužije košček luka in da vsakemu košček, češ, to je lek proti koleri in raznim boleznim, ki so nekaj vladale